

Релация, композиция, функция, редици. Индукция - резюме

Релацията е множество от n -торки, които са подмножество на декартовото произведение.

Бинарна релация- Ако X и Y са две множества, то $X \leftrightarrow Y$ е множество на всички бинарни релации между X и Y т.е.

$$X \leftrightarrow Y == P(X \times Y)$$

Нотация за двойка ("maps to"): " $\mapsto$ "

Видове релации: Бинарни, хомогенни и хетерогенни, рефлексивни, симетрични, транзитивни.

Рефлексивна релация (R е рефлексивна): Релацията R е рефлексивна, ако за всяко $x \in X$ е изпълнено $x \alpha x \in R$. Това означава, че всеки елемент на множеството X е свързан със себе си чрез релацията R .

Симетрична релация: $R = \{(1,2), (2,1)\}$ - тази релация е симетрична, защото всяка връзка (x, y) има своята обратна (y, x) т.е. връзките между елементите са двупосочни.

Ако R е релация от типа $X \leftrightarrow Y$, то:

-Област (domain), Source на дадената релация R е множество от елементи от X , които са свързани с елементи от Y

-Обхват (range), Target на дадената релация R е множество от елементи Y , с които елемент от X е свързан

Част от областта (domain): Ако $A \subseteq X$, то $A \triangleleft R$

Част от обхвата (range): Ако $B \subseteq Y$, то $R \triangleright B$

Изваждане от областта ($X \setminus A$) или $A \triangleleft R$ - всички елементи от областта X , които не принадлежат на множеството A

Изваждане от обхвата ($Y \setminus B$) или $B \triangleright R$ - всички елементи от обхвата Y , които не принадлежат на множеството B - Това означава, че от релацията R се премахват всички двойки (x,y) , при които $y \in B$. Резултатът е нова релация, в която елементите от обхвата, принадлежащи на B , са изключени.

4) **Образ на A в релацията R** ($|A| = \text{ran}(A \triangleleft R)$)

5) **Обратна релация $R \sim$**

Композиция (Composition) - Ако източникът (source) на релация R_2 е цел (target) на друга релация R_1 , то двете релации могат да формират нов обект, наречен **композиция на две релации** ($R_1 \circ R_2$). Знакът $\circ$, както и $\circ$, се използват за означаване на композиция.

$$x \mapsto z \in R_1 \circ R_2 \Leftrightarrow \exists y : Y \bullet x \mapsto y \in R_1 \wedge y \mapsto z \in R_2$$

Композицията на две релации свързва началния елемент на първата релация с крайния елемент на втората релация, ако съществува **междинен** елемент, който ги свързва последователно.

Функции - е специален вид релация, при която елемент от едно множество е свързан с най-много един елемент от друго множество

Функцията е такава релация, която няма двойки, съдържащи еднакъв първи елемент.

Видове функции: Тотални, частични, инекции, сюрекции, биекции.

f е функция такава, че за **всяко** $x \in A$ съществува **едно** $y \in B$ f е **тотална функция**, която се записва $A \rightarrow B$

f е функция такава, че за **всяко** $x \in A$ съществува **най-много едно** $y \in B$ f е **частична функция**, която се записва $A \rightarrowtail B$ (there may be elements of A that are not related to any element of B)

f е функция, дефинирана за **крайно множество** от стойности на A f е **крайна функция**, която се записва $A \dashrightarrow B$

“one-to-one” – **инекция** - $X \rightarrowtail Y$ (покрива всички елементи на X)

f е **“onto”** или **сюрекция** и $X \twoheadrightarrow Y$ (покрива всички елементи на Y)

f е едновременно **one-to-one** и **onto** - **биекция** - $X \xrightarrow{\sim} Y$

Ако a е елемент от **dom** на функцията f , то записът **$f(a)$** означава единственият елемент, който е резултат от приложението на функцията върху a . Съществуват две правила за извод, свързани с приложението на функции: 1) Ако $\exists$ единствена двойка $a \mapsto b \in f$ с първи елемент a и b – втори елемент, то $b = f(a)$. Ако $b = f(a)$ и $\exists$ единствена двойка с първи елемент a , то $a \mapsto b \in f$

Ламбда нотация (λ декларация | ограничение $\bullet$ резултат), където “резултат” е математически израз:

$f = (\lambda x: T \bullet \text{израз})$

$f = (\lambda x: Z \bullet x^2)$ - Квадратична функция

Тъй като релациите са множества (от наредени двойки), то върху тях можем да приложим операторите за множества.

$R1 = \{(1, \text{red}), (2, \text{blue})\}$

$$R2 = \{(3, \text{green}), (2, \text{blue})\}$$

$$R1 \cup R2 = \{(1, \text{red}), (2, \text{blue}), (3, \text{green})\}$$

$$R1 \cap R2 = \{(2, \text{blue})\}$$

$\# (R1 \cup R2) = 3$ - брой елементи в обединението $R1 \cup R2$

Отменяне (overriding) - често се налага да сменим стойността на функцията за една или повече стойности на областта

Това означава, че новата релация $f \oplus g$ ще приема:

- стойностите на **функцията f**, където **f** не е дефинирана в **g**,
- и стойностите на **функцията g**, където **g** е дефинирана

$$f == \{(1, \text{red}), (2, \text{blue}), (3, \text{green})\}$$

$$g == \{(1, \text{pink}), (4, \text{white})\}$$

$$f \oplus g = \{(1, \text{pink}), (2, \text{blue}), (3, \text{green}), (4, \text{white})\}$$

- **Отменянето се отнася само до стойностите на областта на функциите.**
- Операторът $\oplus$ е приложим само към функции от **един и същи тип**.

оператор “между” - дефиниране на крайни множества $2 \dots 5 = \{2, 3, 4, 5\}$

Редици: Подредени множества, които се различават от множествата с фиксирана дължина и **позволяват дублиране**, като всяка **позиция е важна**. **Празна редица:** $\langle \rangle$

Множествата не са редици. Множествата се различават от редиците, защото:

- Множествата **нямат определен ред на елементите**

- Множествата **не позволяват дублиране** на елементи, докато в редицата може да има повтарящи се елементи.

$Queue = \langle Rob, Peter, Mark, Mark, Matt \rangle$

$seq[Queue] = \{(1, Rob), (2, Peter) \dots\} = \{1 \mapsto Rob, 2 \mapsto Peter, \dots\}$

$AskedQns == \langle Rob, Peter, Mark, Mark, Matt \rangle$

head (AskedQns) = Rob

tail (AskedQns) = $\langle Peter, Mark, Mark, Matt \rangle$

front (AskedQns) = $\langle Rob, Peter, Mark, Mark \rangle$

last (AskedQns) = Matt

$\# AskedQns = 5$

Достъп до отделните елементи:

$AskedQns(1) = Rob$ или $AskedQns\ 1 = Rob$

$AskedQns(3) = Mark$ и $AskedQns\ 2 = Mark$

Свързване (concatenation) $\langle 1, 3, 1 \rangle \wedge \langle 3, 4 \rangle = \langle 1, 3, 1, 3, 4 \rangle$

Обобщение - distributed concatenation (flattening) - обединяваме вложени структури в една подредена редица, премахвайки вложеността. $\wedge / \langle \langle a, b, c \rangle, \langle d, e \rangle, \langle f, g, h \rangle \rangle$

Достъпът до отделните елементи позволява проверка на стойността на елемент на дадена позиция.

Филтърът премахва нежеланите елементи от структурата, като същевременно запазва реда и мултипликативността на др. елементи:

$\langle a, b, c, d, e, d, c, b, a \rangle \upharpoonright \{a, b\} = \langle a, d, d, a \rangle$

инективни редици – редици, в които няма повтарящи се елементи

композиция на редица с функция:

S е редица върху тип X , т.е. $s: \text{seq}[X]$, което означава, че s е последователност от елементи от типа X . **f** е функция върху елементите на X , т.е. $f: X \rightarrow Y$, което означава, че f приема елементи от тип X и връща елементи от тип Y . За да приложим f към всеки елемент от s можем да запишем композицията на s с f : $s \circ f$ (или еквивалентен запис $s \circ f$)

Композицията $s \circ f$ означава, че функцията f се прилага към всеки елемент от редицата s . Резултатът от композицията е нова редица, в която на всяка позиция е поставен резултатът от прилагането на f към съответния елемент от s .

Дистрибутивност - Ако имаме редица s и функция f , свойството на дистрибутивност казва, че ако приложим f към редицата, можем да постигнем същия резултат, ако приложим f към всеки елемент от редицата поотделно и след това комбинираме тези резултати.

$$s \circ (f \circ g) = (s \circ f) \circ (s \circ g)$$

$s \frown t$ – **конкатенация** /свързване/ на редици

Дистрибутивност - $f(s \frown t) = f(s) \frown f(t)$

Трасета (Traces) са поредици от събития (или операции), които се случват в система; последователност от събития, които записват действия в определен ред.

Event- съвкупност от събития

Ограничения на трасетата: trace $\uparrow$ event - извличане на специфични събития като записи или четения

Bags (Чанти) - В теорията на множества **bag** (или **multiset**) е съвкупност от елементи, в която същият елемент може да се появява

повече от веднъж. Позволяват многократно появяване на същите елементи

Free Types (Свободни типове) - набор от възможни стойности, които могат да бъдат използвани за създаване на типове

colors::=red|orange|yellow|green|blue|indigo|violet - дефинира colors като тип, който може да има една от следните стойности: червен...

Индукция - Използва се за доказателства върху числа, структури като бинарни дървета и редици.

Индукцията е метод за доказателство, който се използва за показване на истинността на дадено твърдение за цяла категория обекти, базирайки се на два основни принципа:

1. **База на индукцията** - Основен случай (**Base Case**): Доказва се, че твърдението е вярно за най-малкия обект от категорията.

Пр: За естествени числа, осн. случай обикновено е за 0 или 1.

2. **Индуктивна стъпка (Inductive Step)**: - ако твърдението е вярно за някакъв обект n , то е вярно и за следващия обект $n + 1$

Видове индукция:

Натурална индукция (Mathematical Induction) - за естествени числа.

Структурна индукция (Structural Induction) - Прилага се към обекти с рекурсивна структура, като дървета, списъци или редици.

Техниките за доказателство:

1. **Natural Deduction (Естествено извод)** - Това е метод за доказване, който използва **правила за извод** (или логически правила), за да извежда нови твърдения от вече доказани (конюнкция, импликация,

дизюнкция и др.). Базира се на **формална логика** и позволява да извеждаме нови твърдения, започвайки от осн. предпоставки.

2. Equational Reasoning (Еквивалентно разсъждение) -Този техника се основава на принципа на **еквивалентност**. В нея се доказват твърдения чрез преработка на изрази, като се използват **логически еквивалентни формули**. В този процес може да се използват **алгебрични правила** за манипулиране на уравнения или изрази, за да се покаже, че два изрази са идентични или че едно твърдение води до друго.

3. Induction (Индукция) -Индукцията е метод за доказване на твърдения, които са верни за всички елементи от дадено множество.

4. Special Forms (Специални форми на доказателства):

- **Case analysis (Анализ на случаи):** Това е метод, при който разделяме доказателството на различни случаи и доказваме твърдението поотделно за всеки от тези случаи. След това обединяваме резултатите, за да направим обобщение.
- **One-point rule (Правило за една точка)** - доказва се твърдението чрез анализ на един конкретен случай, който е достатъчен за доказване на общото твърдение.
- **Proof by contradiction (Доказателство чрез противоречие):** Тази техника включва приемането на отрицанието на твърдението и доказването, че това води до противоречие с известни факти или аксиоми. Ако достигнем противоречие, то твърдението трябва да е вярно, тъй като неговото отрицание води до нелогичност.